

Sygn. akt III KK 544/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądaj (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Łukasz Biernacki

w sprawie P. W., D. Z. i P. O.

skazanych z art. 158 § 1 k.k w zw. z art. 57a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 15 lutego 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Okręgowego w W.

na korzyść P. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 25 lipca 2017 r., sygn. akt II Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 30 listopada 2016 r., sygn. akt II K (...),

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej środków karnych określonych w pkt I wobec P. W. oraz – na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. uchyla tenże wyrok w tej samej części – także wobec D. Z. i P. O. i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lipca 2017 roku (sygn. akt II Ka (...)) Sąd Okręgowy w W., po rozpoznaniu apelacji prokuratora wniesionej na niekorzyść oskarżonych, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karach, zmienił wyrok Sądu Rejonowego w W. z 30 listopada 2016 roku (sygn. akt II K (...)) i orzekł wobec oskarżonych P. W., D. Z. i P. O., na podstawie art. 41 a § 1 kk w zw. z art. 43 § 1 kk, środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym P. D. i jego rodziną oraz zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego i jego rodziny na odległość mniejszą niż 100 m. Sąd odwoławczy utrzymał zaskarżony wyrok w pozostałej części, nie uwzględniając apelacji oskarżonego D. Z. i obrońcy oskarżonego P. W.

Obecnie Prokurator Okręgowy w W. wniósł kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 lipca 2017 r. - jako odwoławczego - zaskarżając wymieniony wyrok w stosunku do skazanego P. W., na jego korzyść, w części odnoszącej się do środka karnego zakazu zbliżania i kontaktowania się z pokrzywdzonym i jego rodziną.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k. i art. 526 § 1 k.p.k. autor kasacji zarzucił zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie prawa, tj. art. 433 § 2 k.p.k., z powodu nierozważenia przy wyrokowaniu wniosków zawartych w apelacji prokuratora, co miało wpływ na jego treść, gdyż doprowadziło do wydania rozstrzygnięcia z obrazą art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k. z powodu orzeczenia wobec oskarżonego P. W., a także wobec D. Z. i P. O. środków karnych zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym i jego rodziną oraz zbliżania się - bez wskazania okresów obowiązywania tych zakazów, podczas gdy przepis art. 43 § 1 k.k. obliguje do ich orzeczenia na okres od roku do lat 15, co naraziło na szwank prawa oskarżonych.

Podnosząc taki zarzut, na podstawie przepisu art. 535 § 5 k.p.k., skarżący wniósł o skierowanie sprawy na posiedzenie celem uchylenia pktu 1 zaskarżonego wyroku, dotyczącego rozstrzygnięcia o środku karnym, w stosunku do P. W. - w oparciu o przepis art. 537 § 1 k.p.k., a nadto wniósł o uchylenie przedmiotowego wyroku w tym samym zakresie na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. wobec D. Z. i P. O. - oraz przekazanie sprawy w tej części, na podstawie art. 537 § 2 k.p.k., do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez Prokuratora Okręgowego w W. od prawomocnego

wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 25 lipca 2017 r. sygn. akt II Ka (...) na korzyść P. W. - jest oczywiście zasadna i podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k. Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia trafnie wskazał na rażące naruszenie prawa materialnego, jakim w zakresie orzeczenia o środku karnym, dotknięty jest zaskarżony wyrok sądu odwoławczego wydany w tej sprawie. Skarżący zasadnie podniósł także, iż spełniona została także przesłanka orzekania poza podmiotowymi granicami wniesionego środka zaskarżenia albowiem również w odniesieniu do skazanych D. Z. i P. O. te same względy, jakie uzasadniają uchylenie wyroku w części dotyczącej środka karnego przewidzianego w art. 39 pkt 2b k.k. w stosunku do skazanego P. W., przemawiają za uchyleniem kwestionowanej części wyroku Sądu Okręgowego w W. w odniesieniu do pozostałych dwóch oskarżonych.

Podkreślić trzeba na wstępie, że obowiązujące przepisy materialno -prawne przewidują zarówno możliwość, jak i nakaz orzekania szeregu środków karnych, stanowiących prawnokarną reakcję na popełnienie przestępstwa. W katalogu tych środków znajduje się m.in. zakaz kontaktowania się sprawcy z określonymi osobami – art. 39 pkt 2b k.k. Natomiast stosownie do dyspozycji art. 43 § 1 k.k. zakazy wymienione w art. 39 pkt 2 – 2b i 3 k.k. orzeka się w latach, od roku do lat 15. W tej sprawie, sąd odwoławczy uwzględnił apelację prokuratora wnoszącą o orzeczenie wobec wszystkich w/w ówczesznie oskarżonych środka karnego w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym P. D. i jego rodziną oraz zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego i jego rodziny na odległość mniejszą niż 100 m.

Wprawdzie wyrok sądu a quo został zmieniony przez sąd odwoławczy wskutek uwzględnienia zarzutu apelacji prokuratora, wniesionej na niekorzyść oskarżonych, jednakże sąd *ad quem* nie orzekł w pełni zgodnie z wnioskiem prokuratora zawartym w apelacji i uzupełnionym na rozprawie odwoławczej. W apelacji prokurator wniósł bowiem o orzeczenie środka karnego wobec oskarżonych na okres 3 lat, a na rozprawie odwoławczej prokurator poparł ów wniosek, uzupełniając go o wskazanie minimalnej odległości od osób chronionych, którą to odległość oskarżeni winni zachować. Uzupełnienie przez prokuratora, na etapie rozprawy odwoławczej, wniosku sformułowanego w apelacji było

konsekwencją brzmienia art. 41 a § 4 kk. Orzekając w przedmiocie środków karnych sąd odwoławczy uwzględnił wnioski oskarżyciela publicznego w zasadniczej części, ale pominął ten fragment apelacji, w którym wskazano okres ich obowiązywania w odniesieniu do wszystkich oskarżonych. Trzeba zgodzić się z wywodem autora kasacji, że brak rozważenia tej części wniosku zawartego w apelacji prokuratora stanowił obrazę art. 433 § 2 k.p.k., której konsekwencją było wydanie wyroku naruszającego prawo materialne.

W realiach tej sprawy naruszenie przez sąd odwoławczy przepisu art. 433 § 2 k.p.k., miało charakter rażący i wywarło istotny wpływ na treść wyroku, gdyż doprowadziło do obrazy art. 43 § 1 kk. Brak sprecyzowania takiego okresu godził w prawa i interesy oskarżonych i nie podlegał konwalidacji na etapie postępowania wykonawczego (por. wyrok SN z dnia 21 marca 2017 roku, sygn. IV KK 52/17, LEX nr 2252211/. W zaistniałym układzie procesowym niewątpliwie uzasadnione było więc uchylenie wyroku sądu odwoławczego wobec osk. P. W. jedynie w odniesieniu do środka karnego zakazu zbliżania i kontaktowania się z pokrzywdzonym i jego rodziną.

Rozważając w tej sprawie zagadnienie dopuszczalności kasacji stron, należało mieć na względzie, że - stosownie do art. 523 § 2 k.p.k. - jej wniesienie, na korzyść oskarżonego, możliwe było jedynie w stosunku do P. W., jako że został on skazany prawomocnie na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, nie było natomiast dopuszczalne na korzyść D. Z. i P. O., gdyż zostali oni skazani na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, a postulowany wobec nich w apelacji środek probacyjny został zastosowany przez sąd odwoławczy (choć w sposób niepoprawny).

W takiej sytuacji procesowej niezbędne było uwzględnienie wniosku autora kasacji i orzekanie przez Sąd Najwyższy – w tej części poza granicami nadzwyczajnego środka zaskarżenia – przez uchylenie zaskarżonego kasacją pktu 1 wyroku sądu odwoławczego także wobec D. Z. i P. O., tj. poza podmiotowym zakresem zaskarżenia. W stosunku do tych oskarżonych kasacja strony - na korzyść - nie była dopuszczalna, jednak powinność taka wynikała z przepisu art. 435 k.p.k., który ma zastosowanie w postępowaniu kasacyjnym - stosownie do

regulacji z art. 536 k.p.k. Charakter naruszenia prawa, którego dopuścił się sąd odwoławczy był bowiem identyczny w przypadku wszystkich oskarżonych, a jego skutki uzasadniają orzeczenie w postępowaniu kasacyjnym poza granicami zaskarżenia.

W tych warunkach należało podzielić pogląd skarżącego, że spełnione zostały przesłanki do stwierdzenia oczywistej zasadności kasacji i wniosków w niej zawartych, co uzasadniało rozstrzygnięcie sprawy przez Sąd Najwyższy na posiedzeniu - stosownie do przepisu art. 535 § 5 k.p.k. – i uwzględnienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy w uchylonej części Sąd Okręgowy w W. zastosuje dyrektywę wynikającą z treści art. 43 § 1 k.k.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

r.g.